

Factsheet Vreemd en vertrouwd november 2009

Hüseyin Bahri Alptekin, *Self-Heterotopia, Catching Up with Self*(detail), 1991-2007

titel tentoonstelling	Vreemd en vertrouwd
onderdeel van	Play Van Abbe, Deel 1 – Het spel en de spelers
locatie	Nieuwbouw, B0
looptijd	28/11/2009 - 21/03/2010
conservator	Charles Esche

Vreemd en vertrouwd, samengesteld door de huidige directeur Charles Esche, toont een selectie van werken uit de collectie van het Van Abbemuseum. Esche geeft in *Vreemd en vertrouwd* een beeld van de geschiedenis in de periode na 1989, het jaar van de val van de Berlijnse muur, de opstand op het Plein van de Hemelse Vrede en het begin van het einde van de apartheid in Zuid-Afrika. De tentoonstelling, waar veel nieuwe aanwinsten voor het eerst te zien zijn, nodigt de bezoeker uit een nieuwe relatie te ontdekken tussen kunst en haar uiteenlopende contexten in het museum. Als tegenhanger van de gereconstrueerde tentoonstelling van Rudi Fuchs toont *Vreemd en*

vertrouwd hoeveel breder het geografische gebied is geworden dat de hedendaagse kunst bestrijkt en signaleert het een verschuiving van het verzamelen van autonome kunstwerken naar een verstrengeling van objecten, archieven, bronnen en verhalen. De tentoonstelling bevat werk van Hüseyin Alptekin, Yael Bartana, Harun Farocki, Dan Flavin, Gülsün Karamustafa, Dan Peterman en Nedko Solakov.

Vreemd en vertrouwd begint, zoals zo veel is begonnen en geëindigd, in 1989. Deze datum is symbool geworden voor het begin van onze huidige wereld. Veel veranderingen dateren van nog jaren eerder, maar het is het jaar 1989 – met het Plein van de Hemelse Vrede, de

Factsheet Vreemd en vertrouwd november 2009

val van de Berlijnse muur en het begin van het einde van de apartheid in Zuid-Afrika – dat de nieuwe wereldorde heeft ingeluid.

Ook de kunst bevond zich in 1989 op een punt dat een nieuw begin nodig was. Tentoonstellingen als *Magiciens de la Terre*, *The Other Story* en de biënnale van Havana boden een nieuw perspectief op de kunstwereld, waarbij de centra van de westerse kunst, zoals New York en Parijs, niet langer heer en meester waren zo ver de horizon reikte.

De tentoonstelling *Vreemd en vertrouwd*, opgebouwd rond de collectie van het Van Abbemuseum, concentreert zich op de periode na de veranderingen van 1989. Bezoekers worden geprikkeld na te denken over veranderingen in hun wereldbeeld tussen 1989 en 2009. Er wordt naar kunst gekeken in termen van mensen en de herinneringen die hen omringen, hetzij fysiek, hetzij via verschillende soorten mediabeelden. Wat betekent het vandaag de dag om te zeggen dat we iets begrijpen? Hoeveel achtergrondinformatie hebben we nodig? Wat betekent het om een feit of een andere persoon te kennen? In zeker opzicht gaat deze tentoonstelling over kennis, of liever de non-kennis die door kunst wordt geproduceerd en de manier waarop we iets kunnen weten zonder het in de wetenschappelijke zin te begrijpen. In een ander opzicht gaat de tentoonstelling over herhaling en verschil en over hoe een andere kijk op het verleden het heden verandert.

De titel *Vreemd en vertrouwd* (*Strange and Close* in het Engels) is ontleend aan een lezing die de filosoof Homi Bhabha in 2007 in het Van Abbemuseum hield. Bhabha sprak over de ervaring van een Rwandese Hutu die zijn Tutsi buurman had gedood. In zijn getuigenis na deze gebeurtenis, verklaarde de moordenaar dat zijn buurman op het fatale moment vreemd noch vertrouwd was voor hem. Bhabha gebruikt dit om bewijsgrond op te bouwen over nabuurschap dat per definitie zowel vreemd als vertrouwd is. Het verhaal, dat in de tentoonstelling op video te zien is, is het museum bijgebleven. Is, zoals Bhabha beweerde, 'vreemd en vertrouwd' een relatie die wellicht onze huidige verstrengelingen definieert? Kan 'Vreemd en vertrouwd' een manier zijn om inzicht te krijgen in de noodzakelijke voorwaarden voor succesvolle wijze van samenleven die zowel bij betrokkenheid als onenigheid stand houdt en niet onttaardt in onverschilligheid of geweld? Kan dit ook een invalshoek zijn om te reflecteren op de manier waarop de bezoeker in interactie treedt met het museum en zijn kunstwerken?

De tentoonstelling *Vreemd en vertrouwd* biedt ook een ander perspectief op de reconstructie van de tentoonstelling van Rudi Ruchs in de Oudbouw. Het helpt ons na te denken over de wereld toen en de wereld nu,

hoe sterk die twee overeenkomen en hoe vreemd ze elkaar wellicht zijn geworden.

Vreemd en vertrouwd is samengesteld met respect voor en nieuwsgierigheid naar de parallellen met haar tegenhanger *Herhaling: Zomeropstelling 1983*.

Belangrijke werken

Vreemd en vertrouwd toont een selectie van recente werken uit de collectie van het Van Abbemuseum, waaronder werken van Hüseyin Alptekin, Yael Bartana, Harun Farocki en Gülsün Karamustafa.

Het werk *Self-Heterotopia, Catching Up with Self* (1991-2007) van Alptekin is voor het eerst in Nederland te zien en toont een collectie van gevonden, gebruikte en meegenomen objecten, die een indruk geven van de reizen die de kunstenaar in die 16 jaar heeft ondernomen.

In *Summer camp* (2007) filmt Bartana een groep mensen die Palestijnse huizen in bezette gebieden opnieuw opbouwen. Ze gebruikt dezelfde stilistische technieken die ook gebruikt worden in Zionistische propagandafilms uit de eerste helft van de twintigste eeuw.

In *Respite* (2007), voor het eerst in Nederland te zien, toont Farocki een zwart-wit film opgenomen in kamp Westerbork. Hij voegt er persoonlijke teksten aan toe, wijst op bepaalde details of benadrukt bepaalde aspecten van een beeld.

Karamustafa geeft in *Stairway* (2001) een melancholisch beeld van Roemeense straatkinderen die gedurende drie maanden toestemming hebben om muziek maken, in de straten van Istanbul, waarna ze weer vervangen worden door andere kinderen.

In de tentoonstelling is ook de film *Poème Electronique*, gemaakt door Le Corbusier en Edgard Varèse, te zien die in 1958 getoond werd in het Philips paviljoen van de Wereldtentoonstelling in Brussel.

Onderdeel van Play Van Abbe

Play Van Abbe stelt het museum als instelling centraal.

Vreemd en vertrouwd richt de blik op het recente beleid van het Van Abbemuseum en probeert te verklaren welke externe omstandigheden invloed hebben gehad op de tentoonstellingsideeën en zelfs op het collectiebeleid.

Vreemd en vertrouwd is het spel van het tonen van de collectie en de manier waarop die altijd bepaalde deelverhalen genereert over de kunst en de plaats daarvan in de samenleving. De spelers zijn de museumdirecteur, die in de geschiedenis van het Van Abbemuseum altijd een sleutelrol heeft vervuld, de werken zelf, de theoretici die op de tentoonstelling te horen en te zien zijn, en het publiek dat zijn eigen rol of aandeel in de gebeurtenissen moet bepalen. Het samenstellen van wat in sommige opzichten een traditionele tentoonstelling van 'nieuwe aanwinsten' is, is ook een manier om tentoonstellingswijzen als een medium op zich te tonen.

Factsheet Vreemd en vertrouwd november 2009

Subsidiegevers

Play Van Abbe is mede mogelijk gemaakt door bijdragen van de Mondriaan Stichting, BankGiro Loterij, Provincie Noord-Brabant en VSBfonds.

Provincie Noord-Brabant

BankGiroLoterij
CULTUUR MAAKT JE RIJKER

 VSBfonds